AHMED BİN HARB

düşünerek, hâlinizi, hatırınızı soralım diye geldik” buyurdular. Behram, “Evet öyledir, ama bunda üç şeye şükretmem lâzım oluyor, Birincisi başkaları benden çaldılar, ben başkalarından çalmadım, ikincisi, malımın yarısını aldılar, diğer yarısı bende kaldı. Ya hepsini alsalardı. Üçüncüsü, din bende kaldı, dünyâyı aldılar” dedi. Bu sözler Ahmed bin Harb’in çok hoşuna gitti ve “Bu sözleri yazın. Bundan îmân kokusu geliyor” dedi. Behram’a, “Niçin ateşe tapıyorsun?” diye sordu. Behram, “Ona tapıyorum ki, yarın beni yakmasın, kendisine yakmak için odun verdim ki, beni Allahü teâlâya ulaştırsın” diye cevap verdi. Hazreti Ahmed bin Harb, “Çok yanılıyorsun. Ateş zayıftır. Ona tapmakla hesaptan kurtulmak mümkün değildir. Bir çocuk, bir avuç su atsa ateşi söndürür. Bu kadar zayıf olan bir şey başkasına nasıl kuvvet verebilir? Bir parça toprağı bile kendinden atamaz. Seni Allaha nasıl kavuşturur. Ateş câhildir. Birşey bilmez, yakarken misk ile necâseti ayıramaz. Hepsini aynı anda yakar ve hangisinin daha iyi olduğunu bilmez. Sen ki, yetmiş senedir ona tapıyorsun. Ben de ömrümde bir kere ona tapmadım. Gel ikimiz de elimizi ateşe sokalım. Seni koruyup korumadığını gör” buyurdu. Behram ateş getirdi. Ahmed bin Harb (radıyallahü anh) elini ateşe sokup bir saat kadar bekledi. Eli hiç yanmadı ve acımadı. Bu hâli gören Behram çok şaşırdı, kalbinde bir değişme hissederek, “Size dört şey soracağım. Cevaplarını verirseniz îmân edeceğim” dedi. Ahmed bin Harb “Sor” buyurdu. Behram dedi ki: “Allahü teâlâ, insanları niçin yarattı? Madem ki yarattı niçin rızık verdi? Madem ki rızık verdi. Niçin öldürdü? Madem ki öldürdü. Niçin diriltecek?” Ahmed bin Harb (radıyallahü anh) şöyle cevap verdi: “Allahü teâlâ kendini tanımaları için insanları yarattı. Razzâk (ziyadesiyle rızık verici) olduğunu bilsinler diye onlara rızık verdi. Kahhâr olduğunu anlamaları için onları öldürür. Kudretini tanımaları için onları tekrar diriltir.” Behram bunları duyunca “Eşhedü en lâ ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühu ve Resûlühü” diyerek müslüman oldu.

Ahmed bin Harb (radıyallahü anh) birgün tefekküre teşvik ve alıştırmak için çocuklarından birine dedi ki, “Yavrum! Bir şeye ihtiyâcın olursa, şu köşede bir delik var. Oraya git. Orada Allahü teâlâya, “Yâ Rabbî! İhtiyâcım olan falan şeyi bana ihsân et; diye duâ et” Çocuk “Peki efendim. Bundan sonra bildirdiğiniz gibi yapacağım” dedi. Ahmed bin Harb evdekilere de, “Bunun isteğini, kendisi görmeden şu deliğe koyuverin” diye tenbîh etti. Bu hâl bir müddet böyle devam etti. Çocuk arzu ettiği şeyleri bu delikten alıyordu. Birgün evde kimse yok iken, çocuk âdeti üzere, deliğin yanına gidip yemek istedi. Allahü teâlânın izniyle o delikten yemeği alıp yerken ev halkı

eve gelip durumu görünce, bu yemeği nereden aldığını sordular. Çocuk, “Her zamanki aldığım yerden” dedi. Bunun üzerine Ahmed bin Harb (radıyallahü anh), çocukta hakîki tevekkülün teşekkül ettiğini anladı.

Ahmed bin Harb Yahyâ bin Muâz’ın talebesi idi. Yahyâ bin Muâz’ın bir bağı vardı. Birgün bu bağda bir miktar üzüm yedi. Hocasının bağdan üzüm yediğini gören Ahmed bin Harb, “Efendim bu bağ, bir gün, haber verilip izin alınmadan vakfın suyu ile sulanmıştı” dedi. Yahyâ bin Muâz, hemen tövbe etti. Vakfın malını izinsiz kullanmanın mes’ûliyetinin ağırlığını düşünerek bir daha o bağdan hiç üzüm yemedi.

Bizanslılar devrinde, İstanbul’da bir doktor yaşıyordu. Hiçbir dîne inanmadığı gibi, Allahü teâlânın varlığını da inkâr ediyor, “Herşey kendi kendine var olmuştur” diyordu. Âlemin bir yaratıcısı olduğunu kabûl etmiyordu. Mesleğinde mütehassıs olup, sorulan her ilimden cevap veriyordu.

Hıristiyanlardan hiç kimse bu doktora cevap veremez hâle gelmişti. Yalnız şu kadar var ki, “Dünyânın bir yaratıcısı olduğuna delîl getirip beni ikna eden olursa, ben bu da’vamdan vaz geçerim” diyordu. Karşılaşıp münâzara ettiği herkesi mağlup ediyor, cevapsız bırakıyordu. Kendisini dinleyen herkese dinsizliği aşılıyor, fikirlerini karıştırıyordu.

Bu doktorun karşısında Hıristiyan âlemi âciz kalmıştı. Durumu krallarına anlattılar. Buna ancak müslümanların cevap verebileceğini söylediler. Bizans kralı, Abbasî halifesi, Me’mûn’a bir elçi ile mektûb gönderdi. Mektûbunda, “Size gönderdiğimiz bu doktor dehrîdir. Bir yaratıcı olmadığına inanmaktadır. Sizin yanınızda, bununla münâzara edecek ve bunu ikna edip, mağlup edecek bir âlim bulunursa çok iyi olur” yazmaktaydı. Abbasî halifesi âlimlerini ve müşavirlerini toplayıp, onlara danıştı. Orada bulunan İslâm âlimleri dediler ki “Ey halife! Önce onu, mütehassıs olduğu tıp ilminden imtihan edelim, deneyelim. Sonra duruma göre ne yapacağımıza karar verelim.” Ertesi gün, üçyüz kişilik bir kalabalık hâlinde geldiler. Doktor da oradaydı. Herkes bir şişeye idrarını koyarak birbiriyle değiştirdiler. Her şişenin kime âit olduğunu bilmek için de özel işâretler koydular. Hepsini getirip, bu inkarcı doktorun önüne koydular. Doktor önce şişelere, sonra da orada bulunan insanların yüzlerine baktı. Ve hiç yanlışlık yapmadan bu falancanın, bu da falancanındır diye tek tek saydı. Şişelerin üzerlerindeki işâretlere baktılar ki, hepsi dediği gibi idi. İki kişinin idrarını karıştırdığı şişelerdeki idrarlara da bakıp, “Bu falanca ile filancanın idrarıdır. Onlarda şöyle şöyle hastalıklar vardır. İlaçları da şunlardır” dedi. Hepsini doğru söylemişti. Herkes onun işine şaşırıp bilgisi karşısında âciz kalmıştı. Sonra Bağdâd’da onunla münâzara edecek bir kişi bilmiyoruz dediler. İçlerinden birisi, “Büyük âlim, evliyânın üstünlerinden olan Nişâbûrlu Ahmed bin Harb hazretleri dün gece buraya geldi. Hacca gidiyor. Umarım ki, bununla ancak o münâzara edebilir” dedi. Halife, Hazreti Ahmed bin Harb’ın yanına birini gönderip durumu ona bildirdi. O da buyurdu ki, “Siz münâzara meclisini falan saatte, halifenin sarayında hazırlayın ve onu lafa tutun! Ben biraz geç geleceğim. Geldiğim zaman bana niçin geç kaldınız dersiniz. Ben de cevap veririm.” Dediği gibi yaptılar. Ahmed bin Harb hazretleri gelip oturunca halife ona sordu, “Niçin geç kaldınız?” O da, “Abdest için Dicle nehri kenarına gittim. Tuhaf bir şey gördüm. Ona bakarak geciktim” dedi. Halife, “Ne gördünüz ki?” “Gördüm ki topraktan bir ağaç çıktı. Büyüdü, kimse kesmeden yıkıldı. Kimse müdahale etmeden de tahta şeklini aldı. Bu tahtalar kendiliğinden birleşip marangozsuz, çivisiz sandal oldu. Bir kayıkçı olmadan da suyun üzerinde gitmeye başladı. Bunu seyre dalıp geç kaldım” buyurunca inkarcı doktor, “Bu saçma sapan konuşan ihtiyâr mı bizimle münâzara etmeye geldi? Bu delidir. Bununla münâzara etmeye değmez” dedi. Bunun üzerine Ahmed bin Harb şöyle cevap verdi: “Niçin saçma konuşayım ve deli olayım?” O da “Olmayacak şeyler söylüyorsunuz. Koskoca ağaç birdenbire büyür, kesilir ve tahta olur. Bu tahtalar marangozsuz birbirine

bitişir ve sandal olur. Kayıkçı olmadan su üzerinde gider dediniz” Hazreti Ahmed bin Harb ise “Ey doğruluktan uzak insan! Bir sandal için bu imkânsız olunca, ya’nî ustası, bir yapıcısı olmadan bir sandal olmaz, su üzerinde gidemez ise, bu güneş, ay ve yıldızlarla, ağaçlar ve çiçeklerle süslü ve intizâmlı âlem, bir yapıcı olmadan, bu dünyâ bu sağlamlığı ile binlerce güzel yaratıklar, san’at erbâbını hayran bırakan eşsiz tabloları ile kendi kendine nasıl var olsunlar? Asıl, bir yapıcı, yaratıcı yoktur diye böyle hezeyan söyleyen, saçmalayan delidir” buyurdu. İnkarcı doktor, bu cevap karşısında şaşıp kalmıştı. Bir an düşündü. Başını kaldırdı ve kendi kendine, “İnsan bilgisine güvenip böbürlenmemeli ve inkarcı olmamalıdır. Şimdi inanıyorum ki, Allahü teâlâ vardır” deyip müslüman olmak istedi. Hazreti Ahmed bin Harb ona “kelime-i şehâdet” söyletip ma’nâsını öğretti. Böylece bir insanın inkârdan kurtulup sonsuz se’âdete kavuşmasına vesîle oldu..

Ahmed bin Harb (radıyallahü anh) buyuruyor ki: “Yeryüzü iki sınıf kimseye çok hayret eder. Birisi, ölümden gâfil olarak, yatağını, karyolasını süsleyip uykuya yatan kimsedir ki, yeryüzü kendi hâl lisanı ile o kimseye şöyle, der: “Ey insan! Şu nâzik bedenin, yataksız olarak arada bir perde bulunmadan, bende uzun müddet kalacak ve çürüyecek. Bunu niçin düşünmüyorsun?” Yeryüzünün kendisine hayret ettiği ikinci kimse de, ufak bir arazi parçası yüzünden kardeşi ile hasım olan kimsedir ki, yeryüzü, kendi hâl lisanı ile o kimseye: “Ey insan! Münâkaşasını yaptığınız bu yerin sizden önceki sahiblerinin nerede olduklarını niye düşünmüyorsun?” der. “Bizlere ne kadar şaşılır ve hayret edilir ki, gölge denilince hemen güneşin varlığı aklımıza gelir de, Cennet denilince akla Cehennemin geleceği ve ondan korunmak çâreleri düşünüleceği yerde, yine de ondan gâfil oluruz.”

“Beş vakit namazını kılan, efendisine (kocasına) itaat eden, her işinde Allahü teâlânın rızâsını gözeten, insanları gıybet etmekten, dedikodu yapmaktan, koğuculuktan dilini koruyan, kanâat sahibi olup dünyâ malına meyletmeyen ve musîbetlere karşı sabreden bir kadın, hakîkaten çok iyi bir kadındır.”

“Bir kimse, evlendiği, kırk yaşına geldiği, saçına ak düştüğü hâlde ve hacca gidip Beytullah’ı ziyâret ettiği halde hâlâ aklını başına toplamaması, vakitlerini; oyun ve günah olan şeylerle geçirmesi ne kadar çirkindir.”

1) Şezerât-üz-zeheb cild-2, sh. 80

2) Mu’cem-ul-müellifîn cild-1, sh. 188

3) Tezkiret-ül-evliyâ cild-2, sh. 218

4) Riyâd-un-nâsıhîn, sh. 15